

پاسخ کائوتسکی به گروپ سوسیال دیموقرات‌های تبریز

در آوی، دیپارتمان سین | اواز فرانسه

اول اوت ۱۹۰۸

رفیق گرامی،

از اینکه به نامه‌ی شما پاسخ نگفتم طلب پوزش می‌کنم. این تأخیر ناشی از کمبود علاقه از جانب من نیست، بل، بر عکس، من برای نامه‌ی شما اهمیت قائلم. لکن من زیاد در مسافرتم و نامه‌ی شما تنها دیروز به دستم رسید.

برای من میسر نیست جواب کاملی به نامه‌ی شما بدهم، زیرا در حالیکه در حرکت هستم، مدارک لازم را در اختیار ندارم. باید خود را به چند سطر محدود سازم. در رابطه با سنوال شما، مشکل بتوان وضع کشوری را که کم می‌شناسم و در آن ناگهان نیروها و اقشار [اجتماعی] نوینی ظاهر گشته‌اند و تا لحظه‌ی تظاهرشان در کشور خویش نیز ناشناخته مانده بودند، [کشوری] که در آن از روزی بروزی دیگر نوسانات شدیدی رخ می‌دهد، داوری کنم.

لکن بنظرم، با راحتی وجدان، می‌توان گفت که سوسیالیست‌های ایرانی وظیفه دارند در جنبش دمکراتیک شرکت جویند. سوسیالیست‌ها چون دمکرات‌های ساده در میان دمکرات‌های بورژوا و خرده بورژوا در مبارزه شرکت می‌جویند؛ لکن نزد آنان مبارزه برای دمکراسی، یک مبارزه‌ی طبقاتی است: اینان می‌دانند پیروزی دمکراسی پایان مبارزه‌ی سیاسی نخواهد بود، بل آغاز مبارزه‌ی نو و ناشناخته خواهد بود که در سیستم استبدادی تقریباً نامیسر بود. در یک جنبش دمکراتیک که مورد حمایت تمام طبقات زحمتکش کشور است، همواره گرایش‌های ارتجاعی تظاهر می‌کنند که برخی از اقشار کوچک دهقانی و خرده بورژوایی حامل آنها هستند.

ولی این دال بر بیرون ماندن از مبارزه نیست، بل دلیلی است بر [لزوم] کار کردن علیه این گرایش‌ها در جنبش دمکراتیک. این همان تاکتیکی است که مارکس در ۱۸۴۸ در آلمان هنگامی که کوچکترین موقعیت ایجاد حزب پرولتری محکم وجود نداشت، به کار بست.

برخورد خصمانه با سرمایه‌ی خارجی ضرورتاً ماهیتی ارتجاعی ندارد. تأسیس صنایع سنگین و راه آهن برای ایران به روشنی همانقدر اهمیت دارد که برای سایر کشورها. لکن ایران دیگر به راه سرمایه‌داری گام نهاده است و ممکن است که، اگر توسط سرمایه خارجی استثمار نشود، بتواند در این راه سریعتر پیش رود. در ایران این سرمایه تنها به شکل سرمایه‌ی صنعتی تظاهر نمی‌کند، بل همچنین – و حتی تا حد زیادی – به شکل سرمایه‌ی ربانی. بدین شکل، تمام ملت – و [حتی] دهقان فقیر می‌شود و توانایی اینرا نخواهد داشت محصولات صنعتی را بخرد. بدین دلیل است که در ایران، همانند روسیه، سرمایه‌داری – خارجی مانع از انکشاف بازار داخلی که نخستین پیش‌نشان انکشاف صنعتی است، می‌گردد.

هنگامیکه استثمار ایران توسط سرمایه‌ی خارجی قطع گردد، بازار داخلی و سرمایه‌ی بومی انکشاف خواهند یافت، زیرا مازاد ارزش اضافی در داخل کشور باقی می‌ماند. برای اینکه جنبش پرولتری انکشاف بیابد، دمکراسی نه تنها به آزادی‌های سیاسی، بل همچنین به استقلال کشور از نفوذ خارجی – چه اقتصادی و چه سیاسی – نیاز دارد. خلق‌های خاورزمین که می‌کوشند سرمایه‌داری را در سرزمین‌های خود واژگون سازند، نه تنها برای سوسیالیسم در کشورهای خود مبارزه می‌کنند، بل همچنین برای سوسیالیسم نزد ما در اروپا. اینان بدینوسیله سرمایه‌داری اروپا را تضعیف می‌کنند و نیروی بیشتری به پرولتاریای اروپا می‌بخشند.

اگر مثلاً انقلاب [۱۹۰۵] روسیه موفق شده بود، و اگر از پرداخت بدهی‌های حکومتی سرباز زده شده بود، چنین امری انقلاب در فرانسه را موجب شده بود. اگر هند بریتانیا و مصر به اندازه‌ی کافی نیرومند بودند تا

بتوانند استقلال خود را تحصیل کنند، چنین امری ضربه‌ی محکمی به سرمایه انگلیس وارد می‌ساخت، و در نتیجه تضادهای بین سرمایه‌داری و پرولتاریای انگلیس وارد می‌ساخت، و در نتیجه تضادهای بین سرمایه‌داری و پرولتاریای انگلیس تشدید می‌گردید.

ایران و ترکیه که در مبارزه برای رهائی خویش‌اند، برای آزادی پرولتاریای جهان مبارزه می‌کنند.

رفیق گرامی، امیدوارم که تحریر این سطور کوتاه مورد رضایت شما باشد. به محض بازگشت به برلین، اگر وقت اجازه دهد، وضع ایران را عمیقاً مطالعه خواهم کرد.

به هر حال برای ما مهم است که در باره‌ی جنبش انقلابی ایران، علل آن، گرایش‌ها و طبقاتی که از آن حمایت می‌کنند، کسب اطلاع کنیم.

من با اشتیاق مقاله‌ی شما را در این زمینه در «نویه تسایت»، روزنامه‌ایکه در سراسر جهان پخش می‌شود، انتشار خواهم داد. نقطه‌ی نظر مارکسیستی شما را غنی تر خواهد ساخت، و به ما اجازه خواهد داد مسایل را روشنتر از آن ببینیم که یک دمکرات عادی می‌توانست میسر سازد.

امیدوارم با اینکه کشور شما در [حالت] انقلابی بسر می‌برد این سطور بدست شما برسند: دست شما را می‌فشارم و موفقیت شما و رفقایان را آرزو می‌کنم.

با سلام‌های رفیقانه

ک. کائوتسکی
[ترجمه از فرانسه]

توضیح مترجم: این رفقا طی نامه‌ای به پلخانف مخالفت خود را با نظر کائوتسکی اعلام داشتند.

منبع: اسناد تاریخی جنبش کارگری سوسیال دموکراسی و کمونیستی ایران، جلد ۶، چاپ دوم، انتشارات مزدک، فلورانس، ایتالیا، تهران، ۱۳۵۸. ص ۳۸-۴۰.
ترجمه: انتشارات مزدک.
بازنویس: روبرت هاکوپیان، فروردین ۱۳۸۳.

<http://www.marxists.org/farsi>
farsi@marxists.org